

Innholdsfortegnelse

Forord ved Inga Marte Thorkildsen	11
Forfatterens forord	14
Innledning	19
Målsetting og målgrupper	19
Kapittel 1 De sårbare barna	27
Barnehagelæreren valg og forpliktelser	27
Barnehagen er en del av løsningen	29
Generell og spesiell forebygging	31
Vi må orke å tro	33
Egne holdninger	34
Å skynde seg langsomt	35
20/80 prosent-regelen	40
Vold i nære relasjoner	42
Seksualover griperen – et monster eller en «vanlig» pappa?	43

Barnehagelærerutdanningen	45
Kapitteloppsummering	48
Oppgaver til refleksjon og diskusjon.	49
Kapittel 2 Omsorg og omsorgssvikt	51
Omsorg – en kjerneoppgave i arbeid med barn . .	51
Forbud mot oppdragervold	66
Dilemmaer – er det omsorgssvikt, eller ...?	68
Omsorgssvikt	75
Offentlig omsorgssvikt	85
Kapitteloppsummering	87
Oppgaver til refleksjon og diskusjon	88
Kapittel 3 Tilknytningsadferd og barnehagens arbeid	
med tilknytning	91
Tilknytning.	91
Ulike tilknytningsmønstre.	97
En helhetlig referanseramme	105
Barnehagens arbeid med tilknytning og samspill.	106
Grenseoppgangen mellom pedagogikk og terapi .	120
Kapitteloppsummering	121
Oppgaver til refleksjon og diskusjon	122
Kapittel 4 Bekymret – hva må jeg vite, og hva gjør jeg? . . .	125
Barnehagepersonalets ansvar – juridisk	
og faglig	125
Taushetsplikt som utgangspunkt.	126
Barnehagens opplysningsplikt til	
barneverntjenesten	128
Barnehagens opplysningsrett	136
Barnehagens taushetsrett	138

Anonyme drøftinger	139
Oppsummerende om taushetsplikt, opplysningsplikt, opplysningsrett og taushetsrett.	140
Dilemmaer – fra snikende uro til akutte hendelser.	141
Barnehagepersonalets forsvarsmekanismer.	148
Netthets – <i>Håper du får en fin tid i helvete!</i>	150
Kapitteloppsummering	152
Oppgaver til refleksjon og diskusjon	153
Kapittel 5 Å identifisere signaler og ivareta barna.	155
Barns signaler på ugunstige omsorgsbetingelser.	155
Barns mestrings- og overlevelsesstrategier	158
Barns signaler ved seksuelle overgrep.	164
Trygghet til å tørre og ville	172
Barnehagens arbeid med barn i risiko og omsorgssvikt.	173
Resiliens – de som greier seg likevel.	183
Kapitteloppsummering	187
Oppgaver til refleksjon og diskusjon	187
Kapittel 6 Barnehagens observasjon og dokumentasjon ved bekymring.	191
Observasjon, dokumentasjon og pedagogisk dokumentasjon – en tretrinnsrakett	191
Observasjon og dokumentasjon ved bekymring.	198
Digital historiefortelling – for dokumentasjon og refleksjon	206

	Skriving av bekymringsmelding til barneverntjenesten	212
	Kapitteloppsummering	218
	Oppgaver til refleksjon og diskusjon	219
Kapittel 7	Utfordrende foreldresamarbeid	221
	Samarbeid til barnets beste	221
	Barnehagens ansvar	222
	Gjennomføring av bekymringssamtalen	241
	Kapitteloppsummering	255
	Oppgaver til refleksjon og diskusjon	256
Kapittel 8	Samarbeid med barneverntjenesten	259
	Et tverrprofesjonelt samfunnsoppdrag	260
	Barnevernets prinsipper og saksbehandling	265
	Samarbeid knyttet til bekymringsmeldinger	271
	Samarbeid knyttet til barn med barnehageplass som vedtak etter § 4-4	274
	Hvordan kan samarbeidet styrkes?	283
	Barnehagens dokumentasjon av tverrprofesjonelt samarbeid	287
	Målet er å hjelpe barnet	288
	Kapitteloppsummering	289
	Oppgaver til refleksjon og diskusjon	290
Kapittel 9	Barnehagens barnevernfaglige kompetansebygging	293
	Å utvise mot og tåle usikkerhet	293
	En lærende barnehagekultur	295
	En barnevernfaglig kompetent leder	298
	Veiledning	304

Kunnskap og holdninger – to sider av samme sak	314
Kapitteloppsummering	315
Oppgaver til refleksjon og diskusjon	315
Sluttord	317
Hold hodet kaldt og hjertet varmt.	318
Referanser	321
Stikkord	343